

04 Documents

**El sistema educatiu
finlandès vist des
de Finlàndia.**

**Breus apunts sobre
el sistema educatiu
finlandès i català**

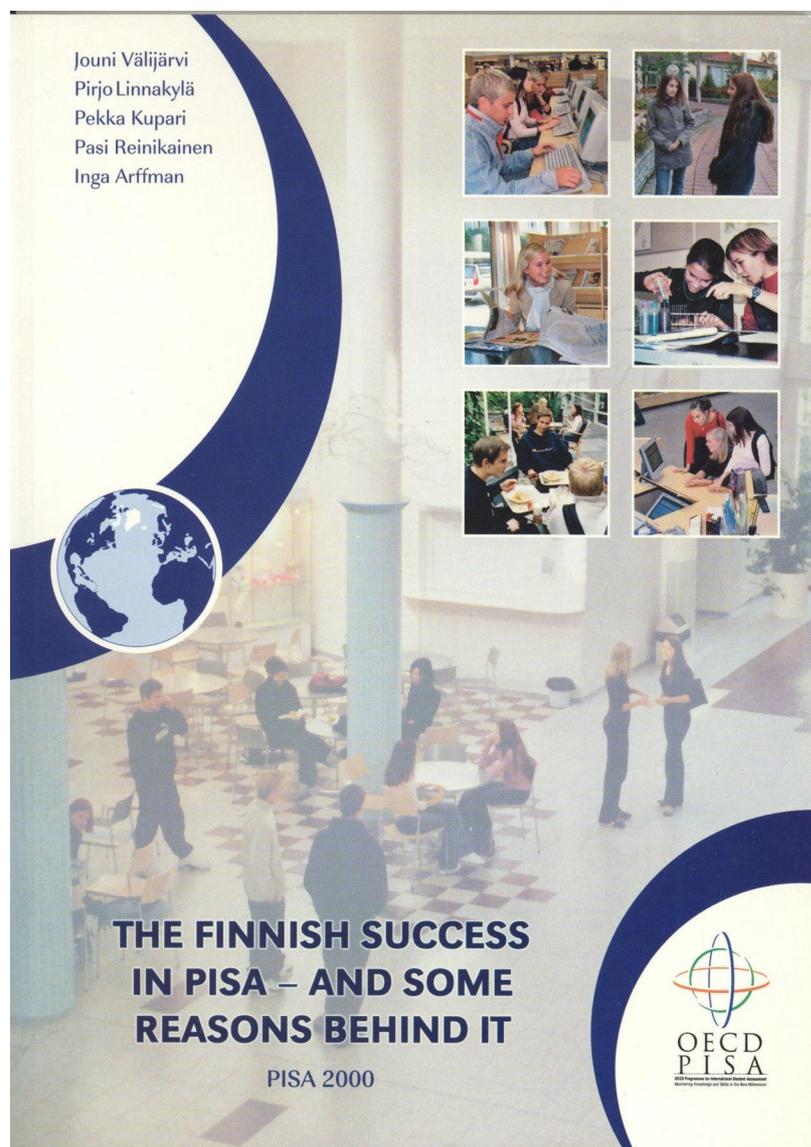
Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu
Departament d'Educació
Generalitat de Catalunya

Barcelona, octubre 2005

ÍNDEX**EL SISTEMA EDUCATIU FINLANDÈS VIST DES DE FINLÀNDIA.....4****BREUS APUNTS SOBRE EL SISTEMA EDUCATIU FINLANDÈS I CATALÀ...18**

1. Notes sobre el sistema educatiu finlandès.....	19
2. Nivell de formació de la població adulta.....	22
3. Nombre d'hores d'instrucció per a l'educació primària i secundària obligatòria.....	25
4. Retribucions del professorat.....	26
5. Ràtio alumnes/professorat al conjunt de l'ensenyament (públic + privat) per nivell d'ensenyament.....	28
6. Despeses d'educació en percentatge del PIB als països de l'euro.....	31
7. La formació inicial del professorat.....	32
8. Taules comparatives de resultats.....	35

EL SISTEMA EDUCATIU FINLANDÈS VIST DES DE FINLÀNDIA

THE FINNISH SUCCESS IN PISA – AND SOME REASONS BEHIND IT.
PISA 2000. Institut for Educational Research, University of Jvaskylä, 2002, 64 pp.

Resum de la publicació

ALTA QUALITAT DELS RESULTATS EDUCATIUS

L'estudi comença presentant els resultats de Finlàndia en comprensió lectora. També explica que els bons resultats en comprensió lectora es combinen amb una alta taxa d'igualtat d'oportunitats, és a dir la desviació estàndard que il·lustra la variació en el rendiment de l'alumnat és de les més petites dels països de l'OCDE. Tot seguit es comenten els resultats en matemàtiques i en ciències.

FACTORS DARRERE L'ÈXIT DE FINLÀNDIA EN L'ESTUDI PISA

Els resultats de l'estudi PISA revelen que l'alt rendiment de l'alumnat en comprensió lectora sembla que es pot atribuir a una sèrie de factors interrelacionats. Els més significatius són les actituds i activitats del mateix alumnat, especialment la implicació (participació "engagement") i l'interès per la lectura (responsables respectivament d'un 22% i un 18% de la variança). Altres factors que hi intervenen tenen a veure amb el context familiar: comunicació cultural entre pares i fills, possessions relacionades amb la cultura clàssica a casa i status ocupacional del pare i/o la mare. Un altre factor que també contribueix als bons resultats és el concepte que té l'alumnat del seu propi rendiment en comprensió lectora (tots aquests factors són responsables d'un 6% de la variança).

Segons l'equip responsable de l'estudi PISA a Finlàndia, la importància dels factors implicació i interès per la lectura indiquen que l'escola finesa ha aconseguit despertar interès per la lectura en l'alumnat i, d'aquesta manera, compensar l'impacte del context socioeconòmic. Els investigadors pensen que les matèries opcionals, juntament amb un currículum flexible, tenen un paper

important a l'hora d'animar l'alumnat a dedicar-se i progressar en allò que els interessa, especialment pel que fa a la lectura.

El 41% de l'alumnat (60% de noies i 21% de nois) afirma que la lectura és un dels seus hobbies preferits i tres de cada quatre alumnes afirma que cada dia llegeix una estona per plaer.

L'alumnat finès llegeix materials molt diversos. Llegeix diaris, revistes, còmics, correus electrònics, i pàgines web amb més assiduïtat que la mitjana d'alumnat d'altres països de l'OCDE. En canvi, la taxa de lectura de ficció i no ficció és igual o inferior a la mitjana de l'OCDE.

La xarxa de biblioteques que habitualment disposen de departaments per a nens i per a adolescents és un gran suport per a la generalització de l'hàbit de lectura. L'alumnat finès tendeix a utilitzar les biblioteques més sovint que l'alumnat d'altres països de l'OCDE. Les biblioteques que més s'utilitzen són les de la comunitat (municipi?). Les de les escoles, en canvi, s'utilitzen menys que la mitjana de l'OCDE. Degut a aquest ús de llibres de la biblioteca, el nombre de llibres a casa no sol ser excessivament elevat.

A nivell nacional s'observa que els usuaris actius d'ordinadors també són lectors actius. L'ús moderat d'ordinadors repercuteix positivament en el rendiment de comprensió lectora. Els usuaris molt actius d'ordinadors van obtenir pitjors resultats que els moderats, però millors que els que no utilitzen ordinadors.

La comunicació cultural entre pares i fills explica els resultats en comprensió lectora a Finlàndia de manera similar a com ho fa en la resta de països de l'OCDE. Les possessions relacionades amb la cultura clàssica a casa i les activitats culturals de l'alumnat tenen menys incidència en els resultats de

Finlàndia que en la mitjana de països de l'OCDE. El concepte que té l'alumnat del seu propi rendiment en comprensió lectora té més incidència a Finlàndia que en la mitjana de països de l'OCDE.

Altres factors que incideixen en el rendiment en comprensió lectora fan referència al context familiar o al context escolar. A més, el sistema educatiu finès i altres factors culturals també contribueixen a l'alt rendiment en comprensió lectora de l'alumnat finès.

Factors que incideixen en l'alt rendiment en matemàtiques i ciències a Finlàndia

En el cas de les matemàtiques i les ciències, hi ha menys dades i, per tant, l'anàlisi dels factors que incideixen en el rendiment d'aquestes àrees és més limitat.

Segons l'estudi PISA, com en tots els països participants en l'estudi, el concepte que té l'alumnat del seu propi rendiment en matemàtiques repercuteix directament en aquest rendiment. El concepte que té l'alumnat finès del seu propi rendiment en matemàtiques està lleugerament per sobre de la mitjana de l'OCDE.

Altres factors que expliquen els bons resultats no es basen pròpiament en l'estudi PISA, sinó en la llarga i profunda experiència dels investigadors encarregats de coordinar l'estudi a Finlàndia. Destaquen que les *tasques* que calia dur a terme, per avaluar el rendiment en matemàtiques i en ciències eren *adequades a les que exigeix el currículum finès* tant pel que fa al contingut com als processos. El percentatge de preguntes de ciències de la terra respecte al de ciències experimentals també correspon al currículum finès.

Tot i que Finlàndia se situa en el tercer lloc en ciències, l'alumnat amb rendiment més alt obté resultats inferiors als resultats de l'alumnat de rendiment alt d'altres països (Japó, Corea o Nova Zelanda). Això s'explica pel fet que la majoria de l'alumnat d'aquests altres països està a la secundària post obligatòria o a la formació professional, on les ciències tenen un paper més important que en la secundària obligatòria.

Un altre factor important és el programa LUMA que, iniciat el 1996, té com a objectiu desenvolupar el coneixement i les habilitats en matemàtiques i ciències a tots els nivells de l'ensenyament (obligatori?). A través d'aquest programa s'han actualitzat materials de laboratori, equipaments TIC; s'ha incrementat la formació del professorat i s'han incrementat les activitats experimentals.

Molta igualtat de resultats

Igualtat en el rendiment de l'alumnat

Un dels objectius de la majoria dels sistemes educatius dels països de l'OCDE és aconseguir bons resultats i, a la vegada, minimitzar les diferències de rendiment entre els millors alumnes i els pitjors. Finlàndia sembla haver-ho aconseguit basant-se en el principi de l'equitat i en un esforç per minimitzar el rendiment baix. La diferència entre l'alumnat finès i la mitjana dels països de l'OCDE ve donada principalment per l'alumnat de baix rendiment, que obté millors resultats que la mitjana. En els nivells alts, la diferència no és tan marcada.

Igualtat d'oportunitats per aprendre

Finlàndia és un dels països amb més igualtat d'oportunitats per aprendre entre els països de l'OCDE: 5% de variació entre escoles. Aquesta xifra tan petita és una característica dels països nòrdics deguda al fet que els sistemes educatius d'aquesta països no són selectius i les escoles són comprensives. Hi ha una xarxa d'escoles molt extensa i el professorat està molt qualificat, independentment de si l'escola pertany a una àrea urbana o rural. Les oportunitats per a l'alumnat són pràcticament les mateixes arreu del país.

Igualtat d'oportunitats segons el context familiar

El *context socioeconòmic* de les famílies incideix en el rendiment de l'alumnat finès en menor grau que la mitjana de l'OCDE. *L'educació i grau de riquesa* dels pares també incideixen en l'alumnat finès en menor mesura que en la mitjana de països de l'OCDE.

El *context cultural de la família* incideix en l'alumnat finès en la mateixa mesura que incideix en d'altres països de l'OCDE.

Reptes per a la igualtat d'oportunitats en educació

Finlàndia aconsegueix poques diferències entre escoles i poca incidència del nivell socioeconòmic de les famílies en el rendiment de l'alumnat. En canvi, hi ha molta diferència pel que fa a rendiment per raó de gènere, especialment en *comprensió lectora*. Aquesta diferència no es deu tant al fet que els nois obtinguin un rendiment baix sinó que les noies obtenen un rendiment excepcionalment alt.

Els experts pensen que aquesta diferència es podrà reduir incrementant l'interès i la participació dels nois en la lectura tant dins de l'escola com a fora.

En *matemàtiques* i *ciències* les diferències per raó de gènere són pràcticament inexistents.

Context educatiu

Segons les dades de l'informe PISA, l'alumnat finès mostra unes característiques especials relacionades amb les actituds, valors i activitats fora de l'escola que donen suport a un ensenyament de gran qualitat, especialment pel que fa a comprensió lectora. Aquests, però, són només una part dels factors que ajuden a explicar els resultats de Finlàndia.

Una filosofia que funciona

L'escola comprensiva no és només un sistema. És una filosofia i una pràctica pedagògica. S'han fet grans esforços per proporcionar igualtat d'oportunitats educatives a tota la població. La xarxa d'institucions educatives és molt extensa.

L'educació també ha estat una part integral dels programes nacionals que tenen com a objectiu el desenvolupament cultural. En un país petit i remot, amb una llengua estrangera, proporcionar educació a tothom es considera un mitjà necessari per mantenir la cultura nacional dinàmica. Ningú es pot quedar fora d'una bona educació.

L'escola finesa és per a cada alumne/a i per tant s'ha d'ajustar a les necessitats de cada nen/a. Hi ha un grau important de llibertat per a l'escola a l'hora de planificar el currículum. El professorat té en compte l'alumnat a l'hora de

planificar els continguts, els llibres de text, la metodologia i l'avaluació. Les activitats d'ensenyament i d'aprenentatge estan centrades en l'alumne/a; el professorat aconsella i, si cal, proposa activitats de suport.

Atenció personalitzada

Com s'aconsegueix donar atenció personalitzada a l'alumnat en grups heterogenis? Cal professorat altament qualificat, expert en pedagogia. L'escola comprensiva aporta grans beneficis a l'alumnat més fluix mentre que no afecta els resultats de l'alumnat amb rendiment més alt.

L'educació especial té un paper important en les escoles fineses com a suport a la diversitat de l'alumnat. L'educació especial està fortament integrada en l'ensenyament normal i és molt inclusiva per naturalesa. Només el 2% de l'alumnat assisteix a centres d'educació especial. A la pràctica, un/a alumne/a amb problemes en una o diverses matèries té la possibilitat d'estudiar un o dos cops per setmana en un grup reduït (2-5 alumnes) o fins i tot sol. També es pot donar el cas que el professor d'ensenyament especial vagi a la classe regular. A primària, l'educació especial se centra en la lectura, l'escriptura i les matemàtiques. A la secundària s'inclou l'àrea de llengües estrangeres.

Proporcionar consell a l'alumnat sobre opcions en matèries optatives, planificació d'estudis post obligatoris etc. és també una tasca fonamental de l'escola. Les escoles compten amb la figura d'un "student counsellor", que proporciona assessorament individual a l'alumnat que el requereix.

Per donar resposta al tractament de la diversitat l'escola ha de fer grups petits i eficients, que s'han de poder reorganitzar sempre que calgui. La mitjana

d'alumnat en grups d'estudi (study groups) és de les més baixes d'entre els països de l'OCDE.

Cal professorat altament qualificat

En la cultura finesa l'ensenyament es considera una professió molt important i, per tant, s'han invertit molts recursos en la formació del professorat. També es confia molt en el professorat i se li suposa una gran professionalitat. Tenen una gran independència a la classe i les escoles, dins dels límits que marca el currículum nacional, disposen d'autonomia per organitzar la seva feina.

Els professors, per la formació universitària que reben, són experts pedagogs i la professió de professor és socialment valorada i popular. De totes les sol·licituds que rep la universitat per cursar estudis d'educació només se n'accepta un 10%, la qual cosa implica que tot l'alumnat està motivat i té molt de talent. El programa educatiu garanteix no només que els futurs professors estaran familiaritzats amb les diferents metodologies sinó que també faran recerca educativa.

Alguns estudis comparatius revelen que desenvolupar la comprensió lectora de l'alumnat és un dels objectius principals del professorat. En l'estudi de l'IEA que es va dur a terme l'any 1991, s'observa que el professorat dels països nòrdics, especialment el de Finlàndia i Suècia, tenen expectatives molt altes pel que fa a la comprensió lectora del seu alumnat. Els països amb expectatives més altes són els que van obtenir millors resultats en comprensió lectora.

Finalment, l'avaluació de l'alumnat que generalment es du a terme mitjançant el treball a classe, projectes, proves elaborades pel professorat i

portafolis, és responsabilitat del professorat atès que a Finlàndia no hi ha cap examen a nivell nacional en acabar l'escola o en algun dels cursos.

Flexibilitat curricular i llibertat pedagògica

Fins als 90, el currículum nacional finès era estricte i detallat. A partir d'aquell moment es va flexibilitzar i descentralitzar. Actualment, hi ha una normativa per passar de curs però és bastant flexible i a més dels coneixements de l'alumnat també es té en compte l'esforç i les activitats dutes a terme. Les escoles tenen un grau considerable d'autonomia pedagògica i curricular.

El seguiment de l'escola comprensiva es fa mitjançant estudis d'una mostra. Els resultats de la mostra es publiquen i s'informa a cada escola participant dels seus resultats sense fer-los públics.

Segons l'estudi PISA el professorat de Finlàndia té un grau d'autonomia més elevat a l'hora de prendre decisions sobre la política i manera de funcionar de l'escola que altres països de l'OCDE. En general, els països amb més autonomia a l'escola obtenen millors resultats. Un nivell alt d'autonomia del professorat i de l'escola en la presa de decisions (sobre contingut, avaluació, oferta de cursos i pressupost) sembla haver estat un factor decisiu a l'hora d'explicar l'alt rendiment de Finlàndia en l'estudi PISA.

Paradoxalment, poc temps després de la publicació dels primers resultats de l'estudi PISA, el govern finès va decidir harmonitzar el sistema educatiu incrementant la part comuna dels estudis obligatoris i donant més temps per a les matèries instrumentals.

Homogeneïtat cultural

Al llarg de la història, el consens general sobre les principals línies de política educativa ha estat ampli. En la cultura finesa no hi ha hagut conflictes polítics greus ni canvis educatius radicals. Al llarg del segle XX es van anar desenvolupant els serveis educatius, de manera equitativa, segons les necessitats dels diferents grups i regions.

Atesa l'homogeneïtat cultural, tradicionalment ha estat relativament fàcil arribar a acords sobre política educativa i els mitjans per desenvolupar-la. Avui en dia això sembla estar canviant. Hi ha un gran debat sobre defectes en el coneixement i habilitats de l'alumnat i sobre diferències emergents entre escoles.

Finlàndia és un model pel que fa a la cura que té de les minories. Hi ha dues llengües oficials: el finès (94%) i el suec (6%). Ambdós grups disposen dels mateixos recursos educatius des de primària fins a la universitat. Altres minories són relativament petites: l'alumnat no nadiu és un 1.0% i el que no parlava la llengua de l'avaluació un 1.3%. Tanmateix, això pot canviar en el futur i Finlàndia haurà de fer front a nous reptes educatius.

Els resultats de l'estudi PISA suggereixen que no hi ha un sol factor clau darrera del bon rendiment de l'alumnat finès. Hi ha una xarxa de factors interrelacionats, com per exemple els interessos i activitats de lleure del mateix alumnat, les oportunitats d'aprenentatge que ofereix l'escola, el suport i la implicació dels pares i mares i el context social i cultural de tot el sistema educatiu. Cal fer esment, a més, de factors com l'oferta d'un àpat gratuït a l'escola per a tot l'alumnat i el suport social, pedagògic i psicològic per a l'alumnat amb necessitats educatives especials. A més, la xarxa de biblioteques, el prestigi

de l'educació i la cultura, les altes expectatives del professorat, la innovació pedagògica i les recents campanyes per animar l'alumnat a llegir són també factors que, de ben segur, han contribuït a l'alt rendiment de Finlàndia, especialment en comprensió lectora, tot i que demostrar la relació estadística de causa efecte és difícil.

Reptes per a l'escola comprensiva finesa

L'escola comprensiva finesa sembla capaç de proporcionar a la majoria del seu alumnat una base sòlida per continuar estudiant, per passar al món laboral i per participar de manera plena en la societat moderna.

El sistema educatiu finès ha estat capaç de combinar un rendiment acadèmic alt amb una gran igualtat. Tanmateix, amb l'increment del nombre d'immigrants i de l'heterogeneïtat cultural mantenir aquesta tradició serà cada vegada més difícil. Finlàndia haurà d'aprendre dels països que tenen experiència en immigració.

Tot i que, segons l'estudi PISA, els resultats de l'alumnat finès són molt bons, hi ha encara un 14% d'alumnat amb alguns problemes i un 7% amb molts problemes de comprensió lectora. Aquestes xifres són massa altes des del punt de vista finès.

Tradicionalment s'ha donat poca importància a l'educació de l'alumnat més brillant. Tanmateix sembla que si el professorat està prou capacitat i té prou recursos aquest alumnat també pot millorar el seu rendiment. Aquesta millora sembla estar en perill a causa de l'increment en el nombre d'alumnat per grup-classe provocat per la recessió econòmica. A més, també caldria promoure una

política educativa que fes més atenció a l'individu, a l'auto regulació i a l'auto estima, en comptes de centrar-se únicament en les habilitats bàsiques comunes.

Des del punt de vista pedagògic el repte més important al qual ha de fer front la comprensió lectora a Finlàndia és la diferència de rendiment entre els nois i les noies. S'ha d'intentar estimular l'interès i la implicació en la lectura mitjançant, per exemple, les xarxes d'informació. Les diferències per raó de gènere estan relacionades amb diferències psicològiques i socioculturals com demostra, entre altres coses, la gran variació entre nois i noies respecte a la confiança que tenen en si mateixos tant pel que fa a les matemàtiques com a la comprensió lectora. D'aquestes dues àrees, les matemàtiques es consideren un domini masculí i la comprensió lectora, un domini femení.

Un altre punt pedagògicament interessant en l'escola finesa és la tendència a considerar els deures com una eina per controlar la implicació de l'alumnat, mentre que en molts altres països els deures tenen com a objectiu donar suport actiu a la interacció a classe. A Finlàndia els deures s'avaluen, es retornen i incideixen en les notes de manera molt menys freqüent que en d'altres països de l'OCDE. Finlàndia podria treure profit de l'experiència d'altres països, especialment pel que fa a l'alumnat amb rendiment més alt, que dedica poc temps a fer deures i al qual se li podrien donar tasques que els motivessin més, i podrien treure més profit de projectes de recerca i de treballs que requerissin reflexió i argumentació.

Les estratègies d'aprenentatge de l'alumnat finès es corresponen amb el seu rendiment. Un rendiment alt es correspon amb bones estratègies d'aprenentatge i habilitat per controlar el propi procés d'aprenentatge. Aquesta

habilitat es considera cada vegada més important en la societat d'avui en dia. Per tant, un dels reptes i objectius principals de l'escola comprensiva finesa continuarà sent desenvolupar estratègies d'aprenentatge efectives.

BREUS APUNTS SOBRE EL SISTEMA EDUCATIU FINLANDÈS I CATALÀ

1. Notes sobre el sistema educatiu finlandès¹

Els bons resultats obtinguts per l'alumnat de 15 anys de Finlàndia en l'estudi PISA del 2003 ha despertat un notable interès pel funcionament del seu sistema educatiu. Les notes següents ens proporcionen una breu informació de per on van les coses:

- L'entrada en el sistema educatiu es produeix als sis-set anys i els nens i nenes finlandesos no aprenen a llegir mai abans d'aquesta edat.
- L'ensenyament de l'anglès no comença fins als 9 anys.
- Finlàndia és un dels països de l'OCDE amb menys hores lectives per a l'alumnat (com passa en general en els països nòrdics) i no obstant això, els joves acaben l'escolarització parlant anglès fluidament. Finlàndia és el país amb millors resultats en comprensió lectora de l'estudi PISA.
- La disciplina a l'escola és alta, es potencia l'esforç, es reconeix l'excel·lència.
- Hi ha un àpat gratuït per a tot l'alumnat.
- Les escoles són espais físics agradables, amb indrets per a la socialització de l'alumnat.
- La ràtio professorat-alumnes és més baixa que la de l'Estat espanyol.
- Finlàndia destaca internacionalment en el tractament a la diversitat, que es fa o bé tractant-la per interessos o bé amb dos professors per aula.

¹ Per redactar aquests breus apunts ens hem basat en la tesi doctoral de Javier Melgarejo Draper (2005), un resum de la qual s'ha publicat en els *Quaderns d'Avaluació*. 3 (setembre de 2005, 47-61), amb el títol de "Claus per a entendre l'excel·lent competència lectora de l'alumnat de Finlàndia".

- El prestigi de la funció docent a Finlàndia és extraordinari. Els mestres i professors són molt respectats. Els seus no són significativament superiors als de l'Estat espanyol.

La feina de l'escola finlandesa és potenciada per dues estructures que es coordinen entre si:

La família: se sosté en el valor luterà de la responsabilitat sobre la pròpia vida. Hi ha ambient de disciplina i coresponsabilitat entre tots els que conviuen. L'estat potencia la compatibilitat de la vida laboral i la familiar, especialment per a les dones.

Les estructures socioculturals de suport educatiu: hi ha una gran xarxa de biblioteques, molt ben dotades, connectades entre si i accessibles a tota la ciutadania. L'església luterana reforça el valor de la responsabilitat en els creients i la necessitat de la lectura personal. La televisió i el cinema ofereix sempre tota la programació en llengua original, fins i tot en programes infantils (molt input d'anglès).

1.1. Dades significatives de Finlàndia respecte a Catalunya

- ✓ El nivell de formació de la població és molt més alt.
- ✓ Hi ha menys hores de classe lectiva i molt poca escolarització a l'educació infantil (anterior als sis anys).
- ✓ Les retribucions del professorat són menors que les del professorat català.
- ✓ Hi ha més ràtio professorat-alumnes a primària i secundària.
- ✓ Hi ha més despesa per alumne/a a primària i, sobretot, a la universitat. A secundària, la despesa és més semblant a la de Catalunya.

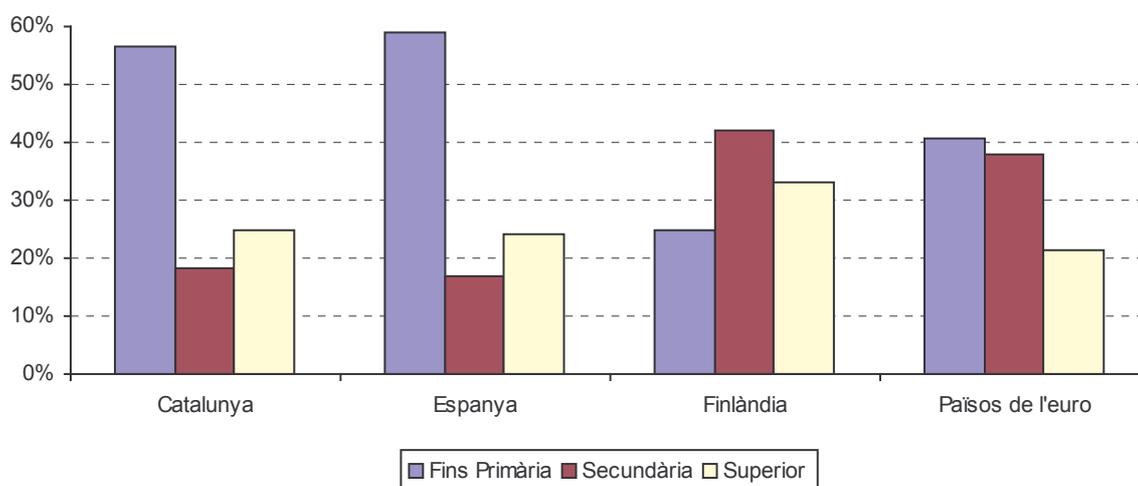
2. Nivell de formació de la població adulta

2.1. Nivell de formació de la població d'edat compresa entre 25 i 64 anys

El primer nivell de formació (CITE 0/1/2) inclou totes les persones que, com a màxim, tenen acabat l'ensenyament secundari obligatori. El segon nivell de formació (CITE3/4) inclou totes les persones que han acabat l'ensenyament secundari postobligatori i en el tercer nivell (CITE 5/6) hi està inclosa tota la població que té estudis de nivell universitari.

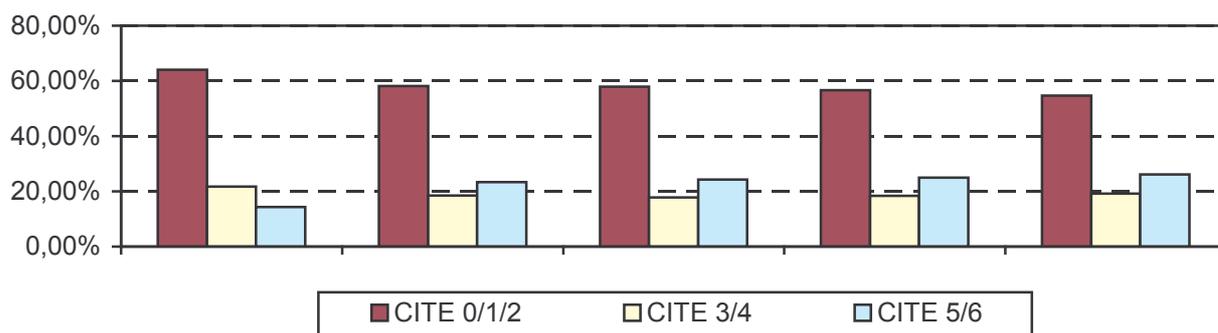
Nivell \ País	Catalunya	Espanya	Finlàndia	Països de l'euro
CITE 0/1/2	56,6%	59%	25%	40,8%
CITE 3/4	18,4%	17%	42%	37,9%
CITE 5/6	25,0%	24%	33%	21,3%

FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya, dades de l'EPA (2002) / Regards sur l'éducation de l'OCDE, 2004 (any de referència 2002)

Evolució de l'indicador "Distribució de la població d'edat compresa entre 25 i 64 anys, d'acord amb el nivell de formació màxim assolit", des del 1999 fins el 2003, a Catalunya.

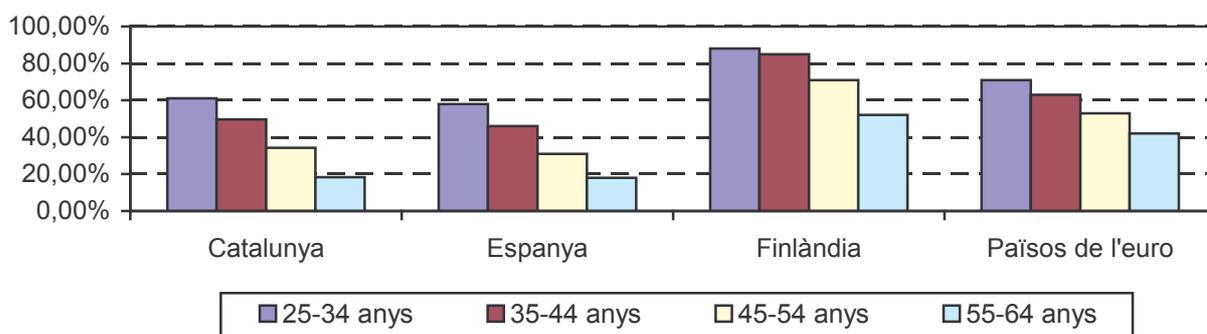
Nivell/Any	1999	2000	2001	2002	2003
CITE 0/1/2	64,0%	58,1%	57,9%	56,6%	54,7%
CITE 3/4	21,7%	18,5%	17,8%	18,4%	19,2%
CITE 5/6	14,3%	23,4%	24,3%	25,0%	26,1%

2.2. Distribució de la població d'edat compresa entre 25 i 64 anys que ha acabat, almenys, l'ensenyament secundari (per trams d'edat).

Edats/Països	Catalunya	Espanya	Finlàndia	Països de l'euro
25-34 anys	61,1%	58%	88%	71%
35-44 anys	49,7%	46%	85%	63%
45-54 anys	34,3%	31%	71%	53%
55-64 anys	18,3%	18%	52%	42%

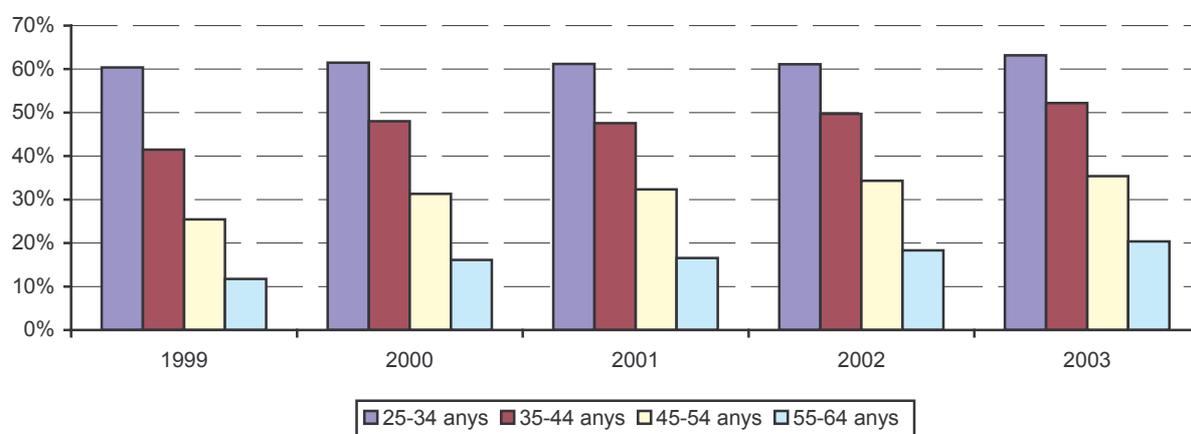
FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya, dades de l'EPA (2002)/ Regards sur l'éducation de l'OCDE 2004 (any de referència 2002)

- Evolució de l'indicador "Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, que ha acabat, almenys, l'ensenyament secundari (per trams d'edat)" des del 1999 fins al 2003 a Catalunya.

Edats/Anys	1999	2000	2001	2002	2003
25-34 anys	60,4%	61,5%	61,2%	61,1%	63,2%
35-44 anys	41,5%	48,0%	47,6%	49,7%	52,2%
45-54 anys	25,4%	31,3%	32,3%	34,3%	35,4%
55-64 anys	11,7%	16,1%	16,6%	18,3%	20,4%

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya, a partir de dades de l'EPA (Anys diversos).

3. Nombre total d'hores d'instrucció previstes per a l'educació primària i secundària obligatòria

En el cas de l'educació primària, a Catalunya i a Espanya el nombre d'hores d'instrucció és el mateix, 792 hores anuals per a tota l'etapa. En alguns països europeus el nombre d'hores varia entre els 7-8 anys i els 9-11.

En el cas de l'alumnat de 7 i 8 anys, el nombre d'hores de classe és superior al de la mitjana dels països de l'OCDE i en el cas de l'alumnat de 9 a 11, el nombre d'hores és inferior.

Les escoles privades, normalment, ofereixen 1 hora més de classe a la setmana.

En el cas de l'educació secundària el nombre d'hores varia al llarg de l'etapa.

	Edats amb escolarització >90%	Nombre total d'hores d'instrucció			
		De 7 a 8 anys	De 9 a 11 anys	De 12 a 14 anys	15 anys
Catalunya	3 – 16	792	792	980	1015
Espanya	3 – 16	792	792	936	963
Finlàndia	6 – 17*	530	654	796	858
França	3 - 17	829	829	939	1018
Anglaterra	4 - 15	861	889	870	893
Escòcia	4 - 15	1000	1000	1000	1000
Mitjana OCDE		752	816	900	923

FONT: Education at a glance. OCDE 2004 (les dades corresponen al 2002). Les dades de Catalunya provenen del Departament d'Educació.

* A Finlàndia la taxa d'escolaritat d'alumnat d'entre 3 i 4 anys és d'un 40%, mentre que a Catalunya i a Espanya és d'un 100%.

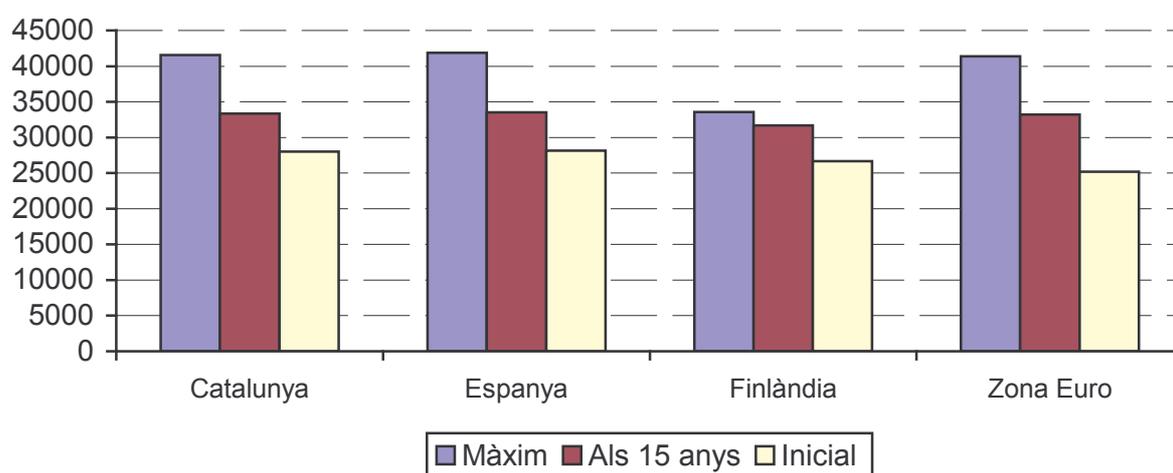
4. Retribucions del professorat

4.1. Retribucions del professorat d'ensenyament primari

Les retribucions estan expressades en dòlars convertits a la ¹PPC, atès que així es troben a la publicació de l'OCDE del 2004 que ens serveix de referència.

Sous/Països	Catalunya	Espanya	Finlàndia	Zona Euro
Màxim	41.567	41.860	33.558	41.385
Als 15 anys	33.353	33.521	31.687	33.191
Inicial	28.030	28.161	26.647	25.186

FONT: Departament d'Educació. Curs 2001-02 / OCDE Indicators 2004

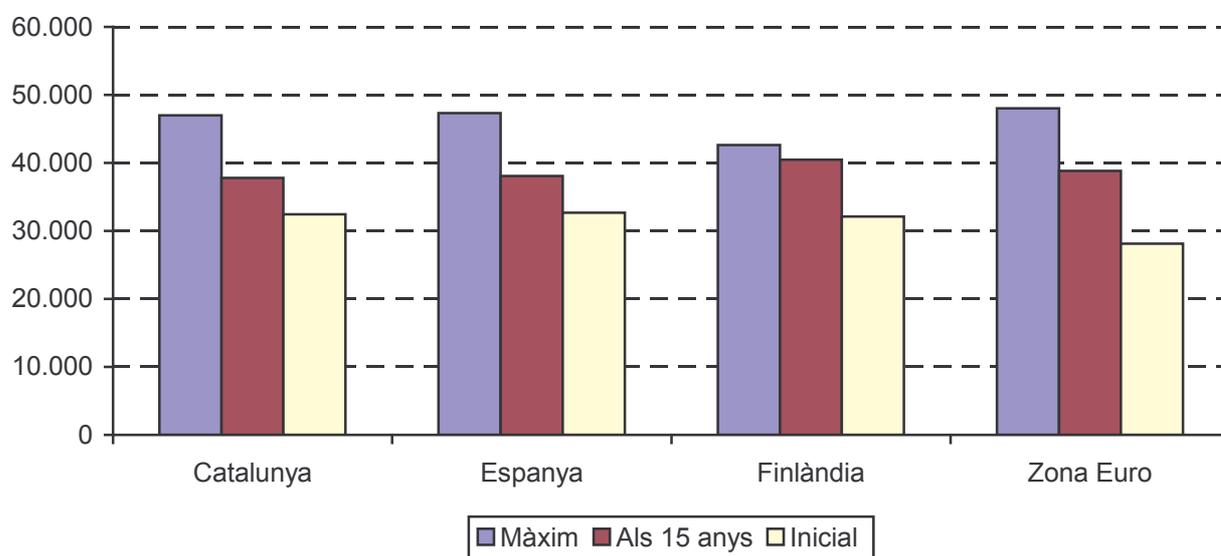
¹PPC: La "Paritat del Poder de Compra" és una taxa de conversió monetària que permet expressar en una unitat comuna el poder adquisitiu de diferents monedes; elimina, doncs, les diferències de nivell de preus existent entre països. És a dir, una determinada quantitat PPC convertida en moneda nacional permetria adquirir els mateixos béns i serveis en tots aquests països.

4.2. Retribucions del professorat d'ensenyament secundari obligatori

Les retribucions estan expressades en dòlars convertits a la 'PPC atès que així es troben a la publicació de l'OCDE del 2004 que ens serveix de referència.

Sous/Països	Catalunya	Espanya	Finlàndia	Zona Euro
Màxim	46.973	47.323	42.652	48.033
Als 15 anys	37.785	38.067	40.482	38.845
Inicial	32.437	32.679	32.136	28.128

FONT: Departament d'Educació. Curs 2001-02 / OCDE Indicators 2004

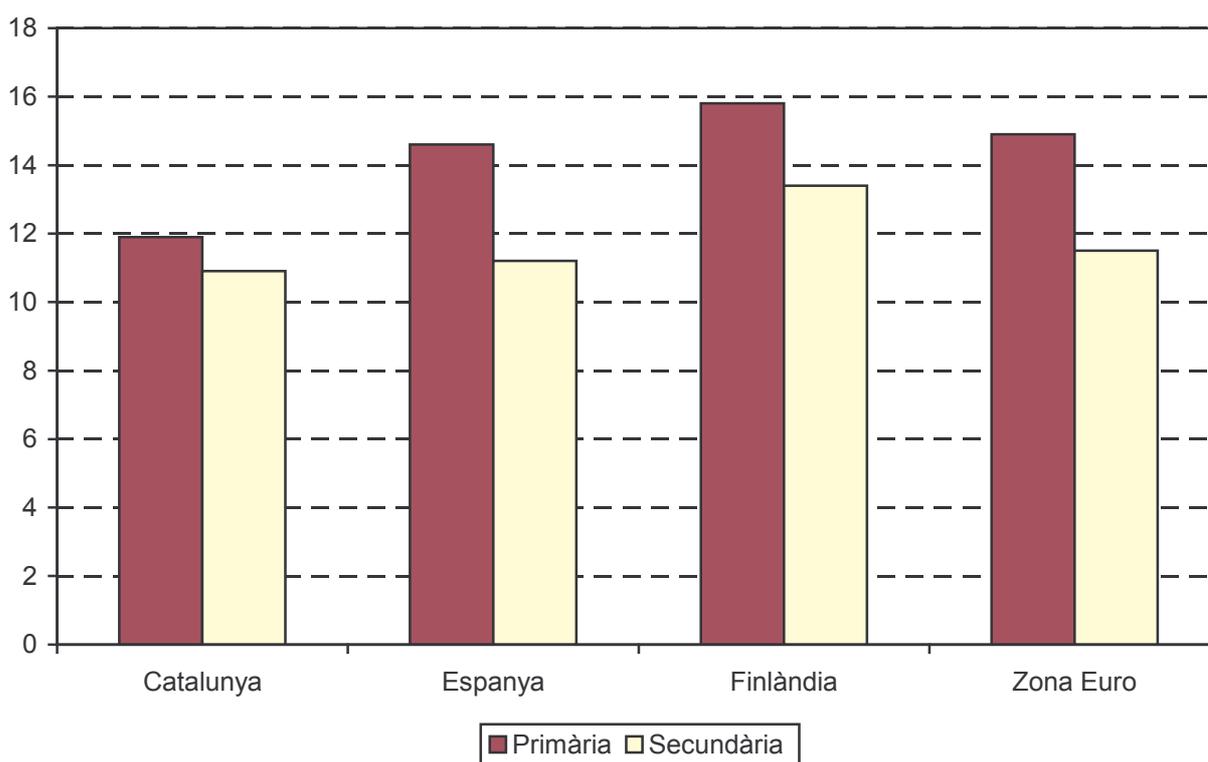
¹PPC: La "Paritat del Poder de Compra" és una taxa de conversió monetària que permet expressar en una unitat comuna el poder adquisitiu de diferents monedes; elimina, doncs, les diferències de nivell de preus existent entre països. És a dir, una determinada quantitat PPC convertida en moneda nacional permetria adquirir els mateixos béns i serveis a tots aquests països.

5. Ràtio alumnes/professorat al conjunt de l'ensenyament (públic + privat) per nivell d'ensenyament

Aquest indicador es calcula fent el quocient entre el total d'alumnat matriculat a temps complet en un cert nivell educatiu i el total de professorat, també a temps complet, que està adscrit en aquest nivell.

Nivell / Països	Catalunya	Espanya	Finlàndia	Zona Euro
Primària	11,9	14,6	15,8	14,9
Secundària	10,9	11,2	13,4	11,5

FONTS: Institut d'Estadística de Catalunya/ Regards sur l'éducation de l'OCDE 2004 (Any de referència 2002)

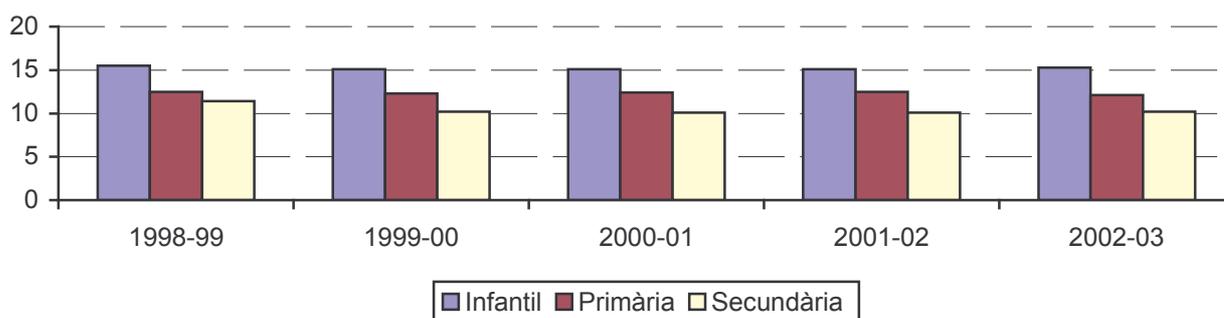

- **Evolució de l'indicador "Ràtio alumnes/professor, per nivell d'ensenyament" des del 1998 fins al 2003 a Catalunya (ensenyament públic).**

Tots els nivells educatius de Catalunya han tingut una evolució positiva durant aquests últims anys, atès que totes les ràtios han disminuït en més o menys mesura, la qual cosa pot considerar-se que és una millora del sistema.

Nivells /Curs	1998-99	1999-00	2000-01	2001-02	2002-03
Infantil	15,5	15,1	15,1	15,1	15,3
Primària	12,5	12,3	12,4	12,5	12,1
Secundària	11,4	10,2	10,1	10,1	10,2

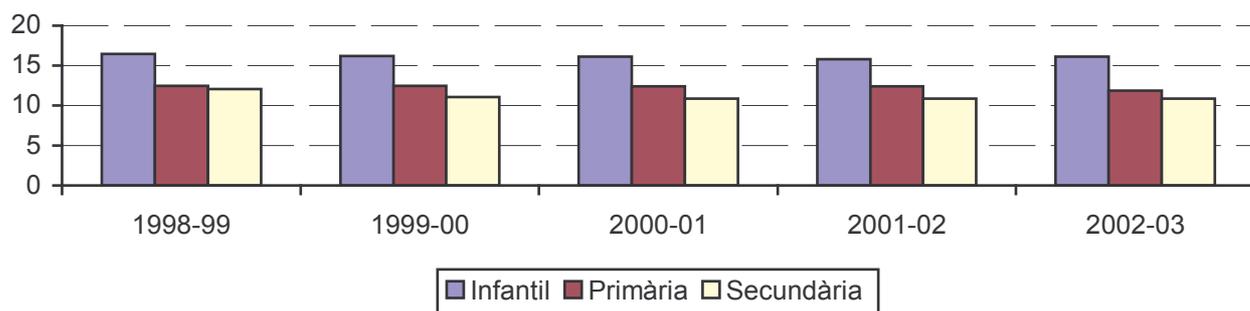
FONT: Estadística de l'Ensenyament. Subdirecció General d'Estudis i Organització.

- **Evolució de l'indicador "Ràtio alumnes/professor per nivell d'ensenyament" des del 1998 fins al 2003 a Catalunya (ensenyament públic + privat).**

Nivells / Curs	1998-99	1999-00	2000-01	2001-02	2002-03
Infantil	16,5	16,2	16,1	15,8	16,1
Primària	12,5	12,5	12,4	12,4	11,9
Secundària	12,1	11,1	10,9	10,9	10,9

FONT: Estadística de l'Ensenyament. Subdirecció General d'Estudis i Organització.

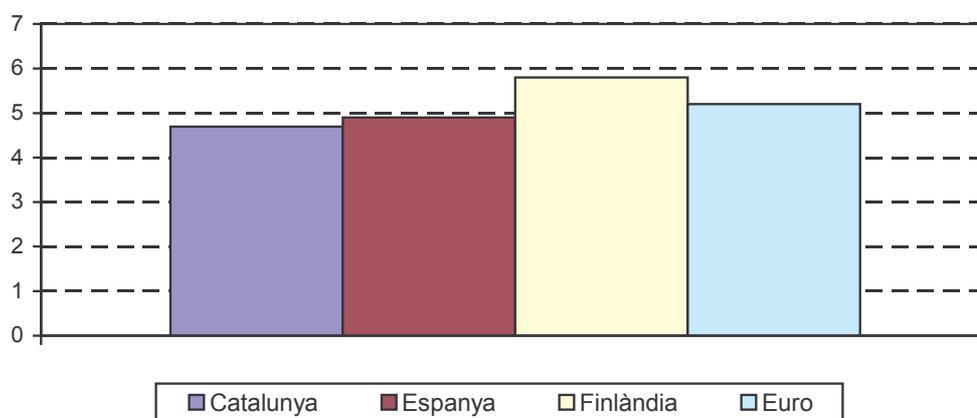

Les ràtios a l'ensenyament privat són quasi sempre una mica més altes que les de l'ensenyament públic, tal com queda reflectit en aquest últim quadre.

6. Despeses d'educació en percentatge del PIB als països de l'euro

PAÍS	% DE DESPESES	PIB/HABITANT
CATALUNYA	4,7	26.124 \$/h
ESPANYA	4,9	21.347 \$/h
FINLÀNDIA	5,8	26.344 \$/h
Mitjana ZONA EURO	5,2	26.893 \$/h

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya/ Regards sur l'éducation de l'OCDE 2004 (Any de referència 2001)

Despeses per alumne/a i curs escolar per nivell d'ensenyament expressades en dòlars EUA convertits en PPC (centres públics i privats conjuntament).

Aquestes despeses per alumne/a s'han obtingut dividint les despeses totals per nivell pel nombre d'alumnes a temps complet que hi ha en aquest nivell.

Nivells / País	Catalunya	Espanya	Finlàndia	Regne Unit
Primària	3.868	4.168	4.708	4.415
Secundària	6.142	5.442	6.537	5.933
Universitària	7.220	7.483	11.143	10.753

FONT: Departament d'Educació. Gabinet Tècnic. Curs 2001-02/ OCDE Indicators 2004

7. La formació inicial del professorat

7.1. La formació inicial del professorat a Finlàndia

La formació inicial del professorat, tant de primària com de secundària, és molt rigorosa i exigent. Dóna molta importància als aspectes didàctics i pedagògics (capacitat d'empatia, d'explicar, etc.).

Per accedir a la llicenciatura de **professorat de primària**, els aspirants han de superar dos processos previs de selecció: el primer el fa una Unitat d'Avaluació Centralitzada, que avalua la nota mitjana de batxillerat, que ha de ser superior al nou. La segona selecció es fa a les facultats d'educació. Només el 9% dels aspirants poden accedir a la formació com a professorat a les facultats d'educació. Els anys de formació i d'estudi són 5 a Finlàndia i 3 (per a primària) o 4 (per a secundària; cal afegir-hi el CAP) a Catalunya. Cada facultat d'educació és titular d'una escola de pràctiques (de primària i secundària) on treballen els estudiants durant la seva formació.

El futur **professorat de secundària** fa la formació en les facultats de la seva especialització i després ha de superar diverses proves d'accés per accedir a la facultat d'educació. Superades les proves, el futur professorat de secundària cursa estudis pedagògics de més de 1.400 hores (a l'Estat espanyol són, en la pràctica, unes entre 100 i 200 hores).

Una vegada acabada la formació, els docents són seleccionats a les escoles pels directors o directores (en el cas de l'ensenyament públic, que és molt majoritari). Els directors i directores reben una formació específica i són seleccionats pel Consell Municipal.

Els docents contractats per l'escola i la municipalitat són avaluats després d'un any de feina. Si l'avaluació es positiva, el docent passa a formar part de la plantilla fixa com a funcionari d'educació.

Si una escola municipal tanca, el seu professorat ha d'anar a buscar feina a un altre municipi o centre educatiu.

No hi ha cos d'inspecció educativa.

7.2. Dades sobre la formació inicial del professorat a Finlàndia, Catalunya i Espanya

	Durada total de la formació inicial		Durada de la formació professionalitzadora	Pràcticum per obtenir la titulació	Model de contractació laboral	Introducció de mesures de suport al nou professorat
	Primària	Secundària				
Catalunya i Espanya	3 anys	4 anys	100-200 hores	No	Oposició	
Finlàndia	5 anys	5 anys	1 any	No	Selecció oberta*	Sí **

FONT: Eurydice

* Els candidats són triats pel centre educatiu i el municipi en una oferta pública de feina.

** En fase de planificació o debat el 2001.

7.3. Hores de treball del professorat de l'ensenyament públic* a Finlàndia, Catalunya i Espanya

	Hores lectives	Hores de permanència al centre	Nombre de setmanes anuals
Catalunya i Espanya	25 primària** 18 secundària	30 primària 24 secundària	37
Finlàndia	18 primària 16 secundària	De 25 a 30 hores	38

FONT: Eurydice, OCDE i altres.

* A Catalunya, el professorat de l'ensenyament privat (concertat o no) fa una permanència al centre més àmplia i acostuma a tenir més hores lectives. El nombre de setmanes de vacances és lleugerament inferior al de l'ensenyament públic.

** S'inclouen les hores d'esbarjo.

8. Taules comparatives de resultats

Puntuació mitjana de resultats en competència matemàtica per països

Països	Puntuació mitjana	Error típic	Significativitat	
			OCDE	Catalunya
Finlàndia	544	1,9	↑	↑
Holanda	538	3,1	↑	↑
Bèlgica	529	2,3	↑	↑
República Txeca	516	3,5	↑	↑
Dinamarca	514	2,7	↑	↑
França	511	2,5	↑	=
Suècia	509	2,6	↑	=
Regne Unit*	508	2,4	•	•
Àustria	506	3,3	=	=
Alemanya	503	3,3	=	=
Irlanda	503	2,4	=	=
Mitjana OCDE	500	0,6	•	=
Rep. d'Eslovàquia	498	3,3	=	=
Catalunya	494	4,7	=	•
Luxemburg	493	1,0	↓	=
Polònia	490	2,5	↓	=
Hongria	490	2,8	↓	=
Espanya	485	2,4	↓	=
Letònia	483	3,7	↓	=
Portugal	466	3,4	↓	↓
Itàlia	466	3,1	↓	↓
Grècia	445	3,9	↓	↓

(↑) Puntuació significativament més alta que la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya.

(↓) Puntuació significativament més baixa que la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya.

(=) Puntuació similar a la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya. No hi ha diferències significatives. Les diferències observades són degudes a oscil·lacions de l'atzar.

(*) Les dades no estan homologades per l'OCDE perquè la taxa de resposta d'aquest país han estat massa baixa per assegurar la comparació amb la resta de països.

Puntuació mitjana de resultats en competència lectora per països

Països	Puntuació mitjana	Error típic	Significativitat	
			OCDE	Catalunya
Finlàndia	543	1,6	↑	↑
Irlanda	515	2,6	↑	↑
Suècia	514	2,4	↑	↑
Holanda	513	2,9	↑	↑
Regne Unit*	507	2,5	↑	↑
Bèlgica	507	2,6	↑	↑
Polònia	497	2,9	=	↑
França	496	2,7	=	↑
Mitjana OCDE	494	0,6	•	↑
Dinamarca	492	2,8	=	=
Alemanya	491	3,4	=	=
Àustria	491	3,8	=	=
Letònia	491	3,7	=	=
República Txeca	489	3,5	=	=
Catalunya	483	4,5	↓	•
Hongria	482	2,5	↓	=
Espanya	481	2,6	↓	=
Luxemburg	479	1,5	↓	=
Portugal	478	3,7	↓	=
Itàlia	476	3	↓	=
Grècia	472	4,1	↓	=
Rep. d'Eslovàquia	469	3,1	↓	↓

(↑) Puntuació significativament més alta que la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya.

(↓) Puntuació significativament més baixa que la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya

(=) Puntuació similar a la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya. No hi ha diferències significatives. Les diferències observades són degudes a oscil·lacions de l'atzar.

(*) Les dades no estan homologades per l'OCDE perquè la taxa de resposta d'aquest país han estat massa baixa per assegurar la comparació amb la resta de països.

Puntuació mitjana de resultats en competència científica per països

Països	Puntuació mitjana	Error típic	Significativitat	
			OCDE	Catalunya
Finlàndia	548	1,9	↑	↑
Holanda	524	3,1	↑	↑
Rep. Txeca	523	3,4	↑	↑
Regne Unit*	518	2,5	•	•
França	511	3,0	↑	=
Bèlgica	509	2,5	↑	=
Suècia	506	2,7	↑	=
Irlanda	505	2,7	↑	=
Hongria	503	2,8	=	=
Alemanya	502	3,6	=	=
Catalunya	502	4,0	=	=
Mitjana OCDE	500	0,6	•	=
Polònia	498	2,9	=	=
Rep. d'Eslovàquia	495	-3,7	=	=
Àustria	491	3,4	↓	=
Letònia	489	3,9	↓	=
Espanya	487	2,6	↓	=
Itàlia	486	3,1	↓	=
Luxemburg	483	1,5	↓	↓
Grècia	481	3,8	↓	↓
Dinamarca	475	3,0	↓	↓
Portugal	468	3,5	↓	↓

(↑) Puntuació significativament més alta que la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya.

(↓) Puntuació significativament més baixa que la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya

(=) Puntuació similar a la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya. No hi ha diferències significatives. Les diferències observades són degudes a oscil·lacions de l'atzar.

(*) Les dades del Regne Unit no estan homologades per l'OCDE perquè la taxa de resposta d'aquest país és massa baixa per assegurar la comparació amb la resta de països.

Puntuació mitjana de resultats en resolució de problemes per països

Països	Puntuació mitjana	Error típic	Significativitat	
			OCDE	Catalunya
Finlàndia	548	1,9	↑	↑
Bèlgica	525	2,2	↑	↑
Holanda	520	3,0	•	•
França	519	2,7	↑	↑
Dinamarca	517	2,5	↑	↑
República Txeca	516	3,4	↑	↑
Alemanya	513	3,2	↑	=
Regne Unit*	510	2,4	•	•
Suècia	509	2,4	↑	=
Àustria	506	3,2	↑	=
Hongria	501	2,9	=	=
Mitjana OCDE	500	0,6	•	=
Irlanda	498	2,3	=	=
Luxemburg	494	1,4	↓	=
Catalunya	493	5,4	↓	=
Rep. d'Eslovàquia	492	3,4	↓	=
Noruega	490	2,6	↓	=
Polònia	487	2,8	↓	=
Letònia	483	3,9	↓	=
Espanya	482	2,7	↓	=
Portugal	470	3,9	↓	↓
Itàlia	470	3,1	↓	↓
Grècia	449	4,0	↓	↓

(↑) Puntuació significativament més alta que la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya.

(↓) Puntuació significativament més baixa que la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya

(=) Puntuació similar a la mitjana de l'OCDE/ de Catalunya. No hi ha diferències significatives. Les diferències observades són degudes a oscil·lacions de l'atzar.

(*) Les dades del Regne Unit no estan homologades per l'OCDE perquè la taxa de resposta d'aquest país és massa baixa per assegurar la comparació amb la resta de països.